

Пригоди чорного кота Лапченка, описані ним самим (стислий переказ)

Іван Багмут

В творі розповідь ведеться від імені кота

Скорочений переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

На початку твору кіт Лапченко пояснює, чому узявся за літературу: він чує розмови в родині, бачить, що роблять люди, коли їх ніхто не бачить. Він перебуває в таких умовах, в яких не може бути жоден письменник, і може писати про те, що справді бачив і чув, не домислюючи і не вигадуючи. Деякі вчинки людей дивують його, тому він ділиться враженнями від життя людей, щоб вони поглянули на себе збоку, бо ж збоку краще видно і достоїнств, і хиби.

Кіт народився в родині диригента хорової капели. Дружина диригента любила його, та через півтора місяці кошеня забрав чоловік. Він не дуже хотів чорного кота, але хазяйка говорила, що чорні коти приносять багатство. Новий хазяїн мешкав у сусідньому під'їзді. Звали його Письменник. Його дружина зустріла кошеня не дуже привітно.

Взаємини з Письменником загострювалися, бо кіт не вимовляв літеру "р", і письменник часто кривлявся. Коли кіт казав "Здрастуйте!", хазяїн образливо кривлявся: "Дрллл-л-лястуйте!". Якось кіт з'їв котлети, що залишили без нагляду, та й мишей не ловив (хоч одного разу таки зловив), а після четвертої збитої вази його занесли у куточок живої природи середньої школи.

У школі все йшло добре, поки кіт ввечері не уявив себе хижакom і поїв усіх мешканців кутка. Він не ліз лиш до акваріума, бо не любив води. Після такого кота вигнали зі школи, і його забрав школяр Сергій. Хлопець вчив уроки завжди вголос і кіт культурно зростає. Так вони прожили разом рік. Якось хлопець пішов у зоопарк, і кіт кинувся його наздоганяти. Та кіт потрапив у руки хлопців, яким були потрібні гроші на кіно. Кота здали у ветеринарний інститут на експерименти. Йому і там повезло, бо професор з прізвищем Нетяга помітив, що це чистокровний сибірський кіт. Чоловік забрав кота додому і назвав Лапченком. Кіт не бив ваз, тому дружина професора полюбила його.

Скорочений переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Професор був іхтіологом, тобто вивчав риб, і кіт поповнював свої знання цікавою інформацією. Помічник професора – Петренко, не подобався Лапченку. Петрович

приходив до професора додому, коли треба було щось полагодити, чи повиносити відра з сміттям чи витрусити килим.

Коту жилося добре, але якось він з'їв у холодильнику якийсь дорогий крем. Жінка професора була зла, і професор пообіцяв вивезти Лапченка на Дніпровське море. Кіт подумав, що його втоплять.

На Дніпровське водосховище професор взяв, крім кота, ще й Петренка. Виявилося, що професор Нетяга їде лікувати коропів, хворих на краснуху. Дорогою він говорив, що треба у коропа виховувати імунітет від краснухи і лікувати.

Риборозводне господарство на березі Дніпровського моря дуже сподобалося Лапченку. Директор Костянтин Іванович дуже радів, що приїхав Нетяга. У директора і оселилися прибулі гості.

Риба на ставках мала краснуху, тому Нетяга привіз ліки – левоміцетин. Ліки давали риbam через зонд. Але ліки були дорогі, тому лікували тільки тих коропів, які були призначені на нерест. Коли директор дізнався від Нетяги, що краснуха поширена лише в ставках, а в річках коропи не хворіють, то вирішив хворих мальків кинути у канал, що ним відводять воду з річки в Дніпровське море. В ньому вода тече весь час. Може, вони одужають у проточній воді, бо в проточній воді риба на краснуху не хворіє. Професор похвалив Костянтина Івановича за таку цікаву ідею і сказав, що від сьогодні кликатиме його просто Кость. Коли експеримент вдасться, то можна отримати величезне стадо імунних коропів. Бо короп, який хворів на краснуху і видужав, вдруге не захворіє.

Увагу Лапченка на ставках привернув незнайомий чоловік, який (як зрозумів кіт), був знайомий з Петровичем. Кіт прослідкував за цими двома і дізнався, що вони давні знайомі, а колись мали спільну "справу", за яку незнайомиць, якого звали Ракша, відсидів 10 років. Лапченко тепер знав, що Петрович насправді зветься Хома Пуголовиця. Ракша погрожував Хомі, тож той пообіцяв давати рибу, бо тут усе можна списати на краснуху.

Кіт стежив за Пуголовицею. Хотілося повідомити охорону про майбутнє злочинство, та Лапченко не знав як. Пуголовиця стеріг ставки і якось там, де господарство межувало з шляхом, зустрів Ракшу. Тієї ночі кіт зміг все влаштувати так, що вартовий собака Норд привів охоронців до злочинців. Ракша і його помічник кинули волок і дременули до автомашини. А Пуголовиця збрехав усім, хто прибіг на гавкіт, що сам захищав ставки від злодіїв.

Після важкої ночі Лапченко відсиплявся. Пуголовиця і Ракша були поки що знешкоджені, можна було взятися до інших справ. Кіт хотів прочитати місцевим котам цикл лекцій. Перша мала називатися "Образ кота в художній літературі". Готуючись до лекції, кіт помітив, що Хома носить лаборантці господарства крадену рибу.

На своїй лекції Лапченко мав успіх, хоч вкінці побився з одним старим котом. Котик Сіренький, який скликав усіх на лекцію, став другом Лапченка.

Скорочений переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Увечері, сидючи з професором і директором господарства за чаєм, Лапченко дізнався, що можна викликати нерест коропів майже на цілий місяць раніше, ніж це буває звичайно. І тоді можна отримати більшу прибавку – 10 000 кг. Цей ранній нерест відбувається тоді, коли в ставку тримають разом і коропів, і коропих. Завтра ж професор і директор планували посадити півтори сотні коропів – коропих і самців в один із ставків.

Вночі кіт з професором поїхали охороняти ставки. Тієї ночі Ракша і Пуголовиця розминулися, бо не зрозуміли один одного про час зустрічі.

Зранку робітники на чолі з директором і професором виловлювали дорослих коропів, які мали дати потомство. В обід з'явився Ракша, який просив трохи бензину для своєї машини. Пуголовиця перед усіма почав виганяти Ракшу. А коли вони відійшли, кіт підслухав, що Хома пообіцяв багато риби через 1-2 тижні чи через місяць, а поки лишатиме у крайньому ставку трохи риби. Щоб не спалитись, Хома мав писати листи до Ракші, що "такого ось числа о такій ось годині чекаю приїзду тітки". Це означатиме, що він чекатиме з рибою.

Відтепер Сіренський мав вистежувати листи, а Лапченко задумав навчитися писати. Він уже почав виводити "Пуголовиця – злодій", але зрозумів, що тільки він знає, хто такий Пуголовиця! Він же Петренко Сидір Петрович. Треба було писати: "Петренко – злодій".

Як на зло, професора Нетягу викликали в Херсон. Лапченко поїхав з ним. Професор їхав подивитися на організований нерест судака і мав простежити за відправкою судакової ікри до Дніпровського господарства.

У Херсоні Лапченко цікаво спостерігав, як роблять гнізда, в які судак мав виметати ікру. А зранку він побачив безліч судаків-самиць, що метали ікру. Коту навіть дісталася одна рибина, що вискочила на землю. Забувши про найсуворішу заборону ловити рибу під час нересту, кіт зловив рибу і з'їв. Добре, що в череві не було ікри, бо його мучила совість.

Нарешті кіт повертався з професором назад. Вони везли ікру, з якої мали вирости судаченята. Повернувшись, Лапченко відразу побіг до Сіренського і дізнався, що Петренко один раз залишав рибу для Ракші. А шофер Веремієнко, якого Петренко хотів зробити своїм спільником, дав Пуголовиці коропом по пиці.

Професор мав незабаром поїхати додому. Якщо з ним поїде і Петренко-Пуголовиця, то не встигне наробити великої шкоди. Але Лапченко хотів викрити злодія, тож вирішив написати лист: "Розкрадач державного майна Пуголовиця ховається під прізвищем Петренко. Про це знає Ракша, той шофер, що просив бензину біля ставка, вони збираються пограбувати у нас великих коропів". Кіт почав помалу писати, а лист ховав у валянок в помешканні директора.

Пізніше Сіренський повідомив Лапченка, що надійшов лист про приїзд "тітки" о 22.00 наступного дня. Увечері професор збирався уже їхати додому, а директор просив його залишити тут Петренка. На якусь мить щось нове з'явилося у виразі обличчя директора, коли він говорив про Пуголовицю, але Лапченко не второпав, що воно

означало.

*Скорочений переказ, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

Наступного дня Лапченко і Сіренький пішли до ставків і ввечері побачили, як Ракша і Пуголовиця зустрілися. Хома планував викрасти рибу і собі теж втекти. А щоб Ракша ще почекав трішки, пообіцяв великого коропа. Раптом з'явився старший вартовий, і Ракша втік. Коти почекали, поки вартовий і Пуголовиця зникли в темряві, і рушили додому.

Ранком виїжджав професор. Лапченку хотілося плакати. Поїхати з ним він не міг. По-перше, на ньому лежала моральна відповідальність за боротьбу проти браконьєрів, по-друге – він боявся професорової дружини.

В одному ставку нерест запустили раніше. Лапченко бачив там коропенят, що народилися три дні тому. Кіт і далі писав лист. Залишалося ще дві третини листа. На третій день почали готуватися до нересту коропів. В кожен нерестовий ставочок впускали гніздо коропів – одну коропиху і двох коропів. Коли розсаджування коропів закінчили, кіт пішов до того ставочка, куди пустили коропа-велетня (хоч рибину називали коропом, але це була коропиха, з ікрою!), і залишився тут чекати злодія.

З'явився Пуголовиця з підсакою. Була вже ніч. Раптом неподалік пролунали кроки. Хому покликали. Але він повернувся і витяг коропиху. Її він сховав під свій брезентовий плащ. Старший вартовий не відходив од Пуголовиці і на хвилину, тому зранку після чергування Пуголовиця пішов у плащі до лаборантки і дав їй сховати рибу. А Лапченко пішов писати листа. Згодом він бачив, що директор кричав на вартових, бо зник короп-велетень. Вартові запевняли, що стежили цілу ніч. Пуголовиця списував все на котів і шофера.

Доручивши Сіренькому стежити за Пуголовицею, Лапченко три дні писав лист. Лишалося написати останні два слова "...великих коропів". Згодом він попрямував до контори і зустрів Грея (тепер так звався Сіренький) на порозі. Той мав новини: "Тітка приїздить завтра о 12:00". Не опівночі, а в обід! Сіренький вважав, що за Петренком стежать, тому Ракша призначив побачення на денні години. Адже вдень, коли по шосе проходять сотні автомашин, їхнього побачення ніхто не помітить.

Коти умовились, що завтра вранці Лапченко закінчить листа, а покаже його директору Костеві після того, як побуває з Сіреньким на побаченні Ракші з Пуголовицею. Та коли кіт по обіді пішов до валянків, то закам'янів од неприємної несподіванки. Валянків на місці не було. Всюди був запах нафталіну: валянки сховали у скриню із замком. План "Вибух" загинув.

Лапченко з Сіреньким подалися на "об'єкти". Вони сіли в траві і чекали, поглядаючи на сонце. Коли воно стало на обід, з'явився Пуголовиця. Незабаром з'явився і Ракша, без машини. Вони домовилися на другу годину ночі. Раптом у Лапченка виник план "Блискавка". Він кинувся слідом за Ракшею, який простував по шосе. Коли він сідав у свою автомашину, кіт плигнув у кузов і поїхав з ним.

Вони приїхали на околицю міста і спинилися біля маленького будиночка. Ракша обідав і наказав жінці кинути листа у скриньку, якщо він не повернеться. У цьому листі він написав про всі "брудні" справи Пуголовиці (щоб перестрахуватися від зради). Кіт побачив краєчок синього конверта, що виглядав з-за дзеркала на комоді, і вирішив вкрати цей лист і кинути до поштової скриньки.

Коли Ракша пішов, Лапченко завоював любов жінки тим, що зловив у хаті три миші. Увечері, скориставшись з того, що хазяйка вийшла з хати, кіт витяг листа із-за дзеркала. Він хотів якнайшвидше кинути листа в поштову скриньку! На щастя, вона була недалеко. Лапченко всунув листа в щілину і зітхнув на повні груди.

Перед світанком Ракші все ще не було. Кіт вибіг на вулицю і, стрибнувши на першу автомашину, що йшла в напрямку його висілка, поїхав додому. Коли проїжджав біля ставка, сплигнув на землю і подався до садиби рибгоспу. А там уже товпилися люди, коло дверей комори стояв вартовий з рушницею. Не знайшовши Сіренького, Лапченко попростував до кабінету директора, де теж стояв вартовий з рушницею. За столом сидів старшина міліції, перед ним – Ракша.

Директор, старший вартовий і Сіренький сиділи біля старшини і допомагали йому допитувати злодія. Сіренький розповів другу, що перебіг дороги Пуголовиці, а потім – Ракші, і толу злодіїв зловили.

Тим часом міліціонер допитував Ракшу, якого вже раз зловили на крадіжці. Ракша говорив, що це Петренко його намовив на крадіжку риби. Почали допит Хоми, який назвався Петренком Сидором Петровичем. Він сказав, що сам підбив Ракшу на злочин. А його підбив шофер Веремієнко. Привели Веремієнка. Хлопець запитав Хому: "Скажи, а тебе били коли-небудь коропом по пиці?". Всі зареготали, а Пуголовиця буряково почервонів. Всі вже знали, що саме Веремієнко "здав" злочинців.

Тут Пуголовиця почав говорити, що лаборантка заставляла його носити їй коропів зверх того, що потрібно було для аналізів. Міліціонер наказав викликати лаборантку. Вона з'явилася бліда, злякана, захекавшись. Коли їй прочитали свідчення Петренка, вона мало не знепритомніла і сказала, що він сам приносив рибу. Коли Хома сказав, що ховав у її холодильнику великого коропа, лаборантка впала неприємно. Лаборантку привели до свідомості, заспокоїли і відпустили, бо за неї ручався директор.

З усього цього Лапченко зрозумів, що Веремієнко про все вчасно розповів директорові, і після того за злодієм стежили. Грабіжників схопили в той момент, коли вони витягли волок, повний риби.

Та раптом принесли ще й конверт, який Лапченко кинув у скриньку. Чомусь конверт був жовтого кольору. Тепер кіт пригадав, що за дзеркалом було два конверти – синій, якого добре було видно, і жовтий – засунутий за дзеркало далі. Ракшу знову допитали. Він розповів про Пуголовицю-Петренка. Тоді допитали Пуголовицю, який не признавався про справжнє прізвище. Обох злочинців під вартою повезли з висілка.

Лаборантка старанно виконувала свої службові обов'язки. Лапченко частенько навідувався до лабораторії і, з'ївши шматок курятини чи котлету (Аделаїда Семенівна тепер навідріз відмовилась їсти рибу), співав їй свою улюблену пісеньку.

Більшість коропів у проточній воді одужали. А Лапченко якось вночі виявив втечу раків, що поспішали у степ. Кіт сповістив Аделаїду про втечу невдячних істот. Втікачів переловили і пустили в інший ставок, а котів так дякували, що трохи не задушили.

Минав день за днем, скінчилось літо, і настала осінь. Восени розвантажили канал і виявилось, що половина хворих коропів вижила, видужала, і тепер буде аж 500 000 коропів, які вже не бояться краснухи. А навесні ж їх хотіли знищити.

В той день, коли закінчили спускання води, до Лапченка прибів схвилюваний Сіренький. Він розповів, що відбувся суд над Ракшею і Пуголовицею. У Пуголовиці знайшли сорок ощадних книжок на два мільйони карбованців! (На старі гроші, звичайно.) А ще Грей сказав, що від сьогодні він знову Сіренький.

Веселий Лапченко подався на ставки. Тут уже вибирали з волока рибу, і він здивувався, побачивши червоних карасів. Їх ніхто не розводив, вони залишились з річки, що текла по цій долині до того, як тут побудували ставки. Карасі нагадали котів Письменника, який першим заронив у нього любов до риби. Раптом загула машина... професора! Але першим з машини вийшов не професор, а... Письменник! "Здрастуйте!" - крикнув Лапченко. "Дрл-л-лястуйте!" - перебив він кота, та Лапченко не образився і міцно притулився йому до грудей.

Цілий тиждень Письменник знайомився з людьми, дивився, як працюють рибалки, оглядав ставки і ласував коропами. Кіт допомагав йому. Нарешті настав час від'їзду. І Лапченко поїхав з Письменником. Дружина Письменника зустріла кота без особливого захоплення. Лапченко прожив, байдикуючи, тиждень і відчув докори сумління. Ні, дармоїдом він не міг бути! І тоді вирішив сісти, як кажуть письменники, за стіл (для кота це означало залізти під стіл) і описати свої пригоди.

Скорочений переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.